

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

Ochrání zákon divokou přírodu a krajinu národních parků?

Komentář a doporučení Hnutí DUHA a České společnosti ornitologické k vybraným pozměňovacím návrhům k aktuální novele zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (a konkrétně jeho části o národních parcích), kterou připravilo Ministerstvo životního prostředí, se právě blíží ke třetímu čtení v Poslanecké sněmovně. Poslanci budou pravděpodobně v pátek 1. července schvalovat [pozměňovací návrhy](#) i [celou novelu \(tisk 501\)](#). Novela zákona jde dobrým směrem k modernímu pojetí ochrany přírody v národních parcích, avšak zůstává neúplná. Hnutí DUHA podporuje ty pozměňovací návrhy, jež novelu vylepšují a zaručí důslednější ochranu přírody a krajiny národních parků před

kácením, nadměrnou zástavbou a dalšími škodlivými zásahy. Naopak vyzývá k zamítnutí pozměňovacích návrhů, které ochranu přírody a krajiny oslabují.

Pozitivní pozměňovací návrhy

Klíčové návrhy, které by pomohly zákon vylepšit, předložil poslanec Jiří Junek z KDU-ČSL (pozměňovací návrhy pod písmenem D). Níže uvádíme konkrétní nedostatky zákona i způsob, jak je řeší právě návrh Jiřího Junka.

1. V zákoně chybí konkrétní časový termín, dokdy bude divočina chráněna alespoň na polovině území národních parků

Ministr Brabec dává ve svém zákoně národním parkům jasný cíl: samovolný vývoj přírody (tj. divočina) bude někdy v budoucnu chráněn na převažující ploše jejich území. Nestanoví-li však poslanci termín, dokdy se tak má stát, bude to sice líbivý, avšak prázdný slogan. Ministerstvo ani ředitelé parků na něj nemusejí brát zřetel a převedení částí území do jádrových přírodních zón mohou donekonečna odsouvat, nebo dokonce míru ochrany přírody snižovat. S tím budou pokračovat i nekonečné spory a hádky. Řada cenných a jedinečných míst (na Šumavě třeba kaňon řeky Křemelné nebo prales na hoře Smrčina, v Krkonoších například kaňon řeky Jizery pod Harrachovem) tak může snadno zůstat bez ochrany. V mnohých evropských parcích je přitom praxe opačná: časový horizont (nejdéle 30 let od vyhlášení národního parku) je stanoven zákonem a je na správcích parku, aby si na mnoho let dopředu rozvrhli postup, jak cíle dosáhnout. Jiří Junek proto chce do zákona zařadit konkrétní termín pro každý národní park, dokdy bude alespoň polovina každého z nich chráněna jako divočina.

Ministr Brabec současně navrhuje, aby zákon umožnil návštěvníkům národních parků divokou přírodu poznávat, a zmírňuje proto omezení vstupu do nejcennějších přírodních zón. Takový

krok je správný. Má-li to ale fungovat, musejí být přírodní zóny s divokou přírodou dostatečně velké. Jinak budou i nadále převažovat omezení vstupu kvůli ochraně vzácných živočichů či citlivých ekosystémů (takzvaná klidová území).

2. V zákoně chybí stanovení minimální rozlohy přírodní zóny pro každý národní park jako nepřekročitelné pojistky k ochraně těch nejcennějších území

Aby byla zajištěna stávající ochrana divoké přírody v národních parcích a její kontinuita, měl by zákon stanovit také minimální rozlohu přírodní zóny, jež zajišťuje ochranu toho nejcennějšího. Jednalo by se o nepřekročitelnou pojistku proti škodlivým zásahům v místech, kde je dnes divočina již chráněna nebo kde může být území divoké přírody ihned vyhlášeno. Bez této pojistky není ochrana nejcennějších území (jako třeba Modravských slatí na Šumavě nebo Labského dolu v Krkonoších) proti budoucím škodlivým zásahům jistá. Příští ministr nebo ředitel národního parku mohou vše změnit k horšímu. Z těchto důvodů chce Jiří Junek do zákona zařadit konkrétní minimální rozlohu přírodní zóny pro každý národní park.

Podrobnější vhled do problémů zmíněných v bodech 1 a 2 lze najít také v publikaci Hnutí DUHA [Ochrání zákon jedinečnou divokou přírodu národních parků?](#)

3. Budoucí změny zón nemají být změnami k horšímu

V novele zákona také chybí jasné ustanovení, že při změně zón ochrany národního parku nebude docházet ke změnám k horšímu. Jinými slovy, pokud některá území mají již jednou přísnější stupeň ochrany, neměl by být v budoucnosti snížen. Poslanec Jiří Junek navrhuje do zákona tuto logickou pojistku včlenit.

4. V zákoně chybí úplný zákaz prodeje státních pozemků v národních parcích

Novela v tuto chvíli dovoluje prodej (resp. tzv. zcizování) pozemků v majetku státu na zastavěných a zastavitelných územích obcí v národních parcích. Přitom právě vlastnictví státu je jedním ze základních způsobů, jak chránit cennou krajinu proti pokračující zástavbě. Například v národním parku Šumava stát vlastní takových pozemků v obcích a jejich okolí více než 200 hektarů. Rozprodej by znamenal další spekulace s pozemky, tlak na novou výstavbu a opětovné vyostřování sporů. Situace v NP Šumava se uklidní jen tehdy, pokud budou stanovena jasná a pevná pravidla. Nedávno byly v magazínu Dotyk publikovány dva články o tomto tématu i o dalších tématech souvisejících s novelou ([zde](#) a [zde](#)). Tématu rozprodeje pozemků i širší problematice zákona se věnuje také [článek](#) na portálu idnes.cz. Poslanec Jiří Junek navrhuje prodej státních pozemků na území národních

parků zcela zakázat. Případné oprávněné potřeby obcí lze řešit zřízením věcných práv na pozemcích v majetku státu, není nutné pozemky převádět.

5. Nové stavby ve volné krajině národních parků mají být povoleny jen na základě výjimky udělené správou NP

Předkládaná novela MŽP se snaží do určité míry omezit riziko další nevhodné výstavby ve volné krajině národních parků (tj. mimo zastavěná území a zastavitelné plochy obcí). Nevhodně ale provazuje povolené stavby s výčtem takových staveb uvedených ve stavebním zákoně. Není tedy vůbec zaručeno, že regulace stavební činnosti, kterou by nyní pro národní parky poslanci přijali, se nebude nepřímo měnit podle budoucích změn stavebního zákona, které směřují k deregulaci stavební činnosti. Pozměňovací návrh Jiřího Junka žádá povolovat stavby ve volné krajině národních parků (jako zcela výjimečné záležitosti) pouze na základě výjimek udělených a kontrolovaných správou NP.

6. Rozšiřování zastavěných a zastavitelných území obcí v národních parcích má být omezeno

Vládní novela nijak neomezuje budoucí rozšiřování zastavěných a zastavitelných území obcí v národních parcích. Pokračující zástavba je přitom vážným ohrožením zachovalé krajiny národních parků. Jiří Junek proto navrhuje rozši-

řovat území obcí potenciálně určených k zástavbě pouze z naléhavých důvodů jiného veřejného zájmu, který by výrazně převažoval nad zájmem ochrany přírody a krajiny.

Negativní pozměňovací návrhy

Mezi poslaneckými pozměňovacími návrhy se ovšem objevily i takové, které by významně oslabily ochranu přírody v národních parcích. **Jednoznačně doporučujeme tyto návrhy zamítnout:**

Poslanec ODS **Jan Zahradník** navrhl například vypustit, že cílem národních parků je „zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů“, tedy hlavní smysl existence národních parků. Dále navrhl povolit lesnické zásahy i v nejcennějších přírodních zónách národních parků, čímž jde ovšem opět proti samotnému smyslu jejich existence, kterou je právě ochrana samovolného vývoje přírody na části jejich území. Pozměňovací návrhy Jana Zahradníka lze najít pod písmenem C.

Poslanec ODS **Petr Bendl** pak navrhl z novely zcela vypustit tzv. předkupní právo státu. Předkupní právo má přitom státu zaručovat možnost v národních parcích odkoupit pozemky, které se jejich vlastníci rozhodli prodat, aby se tak předešlo spekulacím s pozemky a snižoval se tlak na novou výstavbu. Právě k tomu by ale poslanec Bendl svým návrhem otevřel prostor. Jeho pozměňovací návrh lze najít pod písmenem E. Podobný návrh na zrušení předkupního práva státu

na zastavitelných plochách obcí předložil také poslanec Jan Zahradník (ODS). Právě pozemky v tomto území jsou přitom pokračující zástavbou ohroženy nejvíce – viz známý případ záměru nové výstavby na šumavském Zhůří.

Svůj pozměňovací návrh představil i poslanec KSČM **Jan Klán**, který žádá, aby byly jednotlivé národní parky vyhlášeny samostatným zákonem. To ovšem zcela popírá smysl předložené novely, jež má stanovovat jednotná pravidla pro všechny národní parky potvrzující jejich shodný vysoký standard ochrany. Dále navrhuje zrušit ustanovení, že lesy v národním parku nejsou lesy hospodářskými, což je naprosto zásadní vymezení jejich účelu. Poslanec Klán je chce nahradit větou, že lesy v národním parku jsou lesy zvláštního určení. To už je ale nyní obsaženo v zákoně o lesích a nenahrazuje plně ustanovení o tom, že lesy v NP nejsou lesy hospodářskými. Pozměňovací návrh poslance Klána lze najít pod písmenem I.

Velmi problematickou změnu navrhl do zákona také poslanec hnutí ANO **Martin Kolovratník**. Ten chce, aby snížení nezaměstnanosti bylo důvodem pro udělování výjimek z ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. V takovém případě by ale oporu v zákoně snadno našla celá řada záměrů poškozujících přírodu, jejichž realizátoři o udělení výjimky žádají. Navíc se jedná o návrh nad rámec věcného vymezení novely, která se má vztahovat pouze k pravidlům pro národní parky – udělování výjimek je plošné ustanovení pro celé území

České republiky a nachází se v úplně jiné části zákona. Pozměňovací návrh

poslance Kolovratníka lze najít pod písmenem F.

Pro více informací prosím kontaktujte naše experty:

Martin Voráč, Hnutí DUHA, martin.vorac@hnutiduha.cz, 778 704 678

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA, jaromir.blaha@hnutiduha.cz, 731 463 929

Zdeněk Vermouzek, Česká společnost ornitologická, verm@birdlife.cz, 773 380 285

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.
www.fondnno.cz www.eeagrants.cz

EURONATUR

Dále podpořeno nadací Euronatur.
www.euronatur.org

Vydalo Hnutí DUHA ve spolupráci s Českou společností ornitologickou, červen 2016.
Text: Martin Voráč, Jaromír Bláha, Jiří Koželouh, Zdeněk Vermouzek

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A › Údolní 33, 602 00 Brno
T › 545 214 431
E › info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz

A › Na Bělidle 34, Praha
T › 777 330 355
E › cso@birdlife.cz
www.birdlife.cz

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhábat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí.